

Enemmän tietoa lypsettävyydestä

Anders Fogh (NAV/VFL), Emma Carlén (NAV/Växa Sverige) ja Elina Paakala (NAV/Faba)

Mittalypsy tehdään entistä useammin laitteilla, jotka mittaavat maitomäärän sekä lypsyyden kuluvaan aikaan automaattisesti. Näin saadaan paljon hyvälaatuisia aineistoja, jota voidaan käyttää parantamaan lypsettävyyden jalostusarvostelua.

Lypsettävyys perustui aiemmin vain karjanomistajan arvioon

Lypsettävyys on perinteisesti perustunut karjanomistajan arvioon lehmän lypsynopeudesta verrattuna saman karjan muihin lemmiin. Toistaiseksi tämä on ollut ainoa tiedonlähde lehmien lypsettävyydestä Suomessa ja Ruotsissa. Tanskasta on saatu tietoa lypsettävyyden jalostusarvosteluun karjanomistajien arvion lisäksi Tru-Test –maitomittareilta vuodesta 2011 lähtien. Elokuun arvostelusta lähtien lypsettävyyden jalostusarvo perustuu sekä karjanomistajien arvioon että elektronisilta maitomittareilta kaikista kolmesta maasta saatavaan tietoon.

Tiedon määrä kasvaa huomattavasti

Ruotsista saadaan jatkossa lypsettävyydestä lypsyroboteilta sekä lypsytasemille asennetuilta elektronisilta maitomittareilta. Suomesta tietoa saadaan TruTest –maitomittareilta sekä DeLaval:n laitteilta. Tämä edellyttää, että lypsettävyydestä on siirretty tietokantaan muiden mittalypsytietojen yhteydessä. Toistaiseksi uuden tiedon määrä on rajallista mutta tulee kasvamaan jatkossa. Tanskassa suurin osa uudesta datasta saadaan Lely:n lypsyroboteilta mutta myös lypsytasemille asennetuilta elektronisilta maitomittareilta. Varsinkin Lely:ltä saadaan paljon uutta tietoa.

Elektronisilta maitomittareilta ja lypsyroboteilta saatava tieto kuvaa maidon kuiva-aineiden (rasva ja valkuainen) virtausta. Virtaus mitataan kiloina minuuttia kohti. Tieto 1 – 7 koelypsypäivältä ensimmäiseltä lypsyaikaväliltä otetaan mukaan jalostusarvojen laskentaan.

Elektroniset maitomittarit ja karjanomistajan arvio mittaavat samaa asiaa

Uudessa lypsettävyyden arvostelussa elektronisilta maitomittareilta saatavaa aineistoa käytetään yhdessä karjanomistajan arvion kanssa. Maitomittarin tietoa käytetään silloin, kun se löytyy. Jos lehmällä ei ole tulosta maitomittarilta, käytetään karjanomistajan arviota. Maitomittarilta saatavaa tietoa kannattaa käyttää silloin kun se on saatavilla, koska se mittaa lypsettävyyttä tarkemmin kuin karjanomistajan arvio. Geneettinen korrelaatio maitomittarin tuloksen ja karjanomistajan arvion välillä on korkea, eli ne mittaavat hyvin tarkasti samaa ominaisuutta.

Periytymisaste kasvaa

Elektronisilta maitomittareilta saatavaan tietoon perustuvan lypsettävyyden periytymisaste on kaikilla roduilla 0,4 – 0,5, kun lasketaan maidonvirtauksen keskiarvo 4-7 testipäivältä. Pelkästään karjanomistajan arvion perustuvan lypsettävyyden periytymisaste 0,2 – 0,25, joten maitomittareilla mitatun lypsettävyyden periytymisaste on huomattavasti korkeampi. Korkeamman periytymisasteen ja suuremman tiedon määrän ansiosta lypsettävyyden arvostelun luotettavuus nousee selvästi aiempaan verrattuna.

Joitakin muutoksia sonnien jalostusarvoihin

Elektronisilta maitomittareilta saatava tieto muuttaa joidenkin sonnien lypsettävyyden jalostusarvoa. Vuosina 1989 – 2009 syntyneillä holstein- ja jerseysonneilla suurin muutos on 6 – 7 indeksipistettä. Punaisten rotujen sonneilla muutos voi olla jopa 16 indeksipistettä. Kuitenkin kaikilla roduilla suurimmalla osalla sonneja (98 %) lypsettävyyden jalostusarvo muuttuu enintään vain kaksi indeksipistettä.

Lehmien jalostusarvot muuttuvat enemmän kuin sonnien. Lehmien lypsettävyyden jalostusarvo perustui aiemmin vain sukulaisten tietoihin tai yhteen karjanomistajan tekemään arvioon. Nyt lypsettävyydestieto saadaan monelta sellaiselta lehmältä, joilta ei tietoa aiemmin ollut saatavilla. Lisäksi monien lehmien lypsettävyydestulos korvautuu elektroniselta maitomittarilta saadulla yhdellä tai useammalla tuloksella. Lehmien kohdalla tietomäärä voi siis kasvaa enemmän kuin sonneilla, joiden lypsettävyydestestelu perustui jo aiemmin vähintään 15 tyttären lypsettävyydestietoon.